

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i finansudvalget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning vedrørende Danmarks ratifikation af nordisk overenskomst om gensidig bistand i nødstilfælde i forbindelse med strålingsulykker.

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. IX) findes i tillæg A. sp. 967, fremsættelsen i tidenden sp. 3145).

Sagen sattes til forhandling.

Waldemar Laursen: Det er vel mindre end et par år siden, folketinget vedtog forslag til folketingsbeslutning vedrørende den af den internationale arbejdskonference i Genève i 1960 vedtagne konvention om beskyttelse af arbejdere mod ioniserende stråling. Denne konvention tog i særdeleshed sigte på den inden for den industrielle produktion øgede anvendelse af isotoper, et af atomkraftens biprodukter, og apparater med ioniserende stråling og angik forebyggende foranstaltninger imod eventuel strålingsfare og dennes borteliminering ved forskriftsmæssige beskyttelsesforanstaltninger. Det foreliggende forslag til folketingsbeslutning vedrørende Danmarks ratifikation af en nordisk overenskomst i forbindelse med strålingsulykker har et videre sigte, idet det her drejer sig om bistand i forbindelse med strålingsulykker, d. v. s. når ulykken er sket.

Overenskomsten er blevet til på initiativ af Den internationale Atomenergi Organisation i Wien, hvis hovedformål i øvrigt er at medvirke til fredelig udnyttelse af atomenergien. Sideordnet hermed arbejder organisationen med problemer angående beskyttelse og foranstaltninger mod radioaktiv stråling, på hvilket område den har stor erfaring og viden. Derfor er det naturligt, at det er denne organisation, der har taget initiativet til overenskomstens udarbejdelse og samtidig valgt det nordiske område og

dermed de nordiske lande som den gruppe, der først indgår en overenskomst af en sådan art. Overenskomsten betyder da også en videre udbygning af det nordiske samarbejde, som er tilvejebragt angående den fredelige udnyttelse af atomenergien.

Overenskomsten tager sigte på gensidig hjælp parterne imellem i tilfælde af, at en ulykke skulle ske på det nukleare område og den er af et sådant omfang, at bistand anses for nødvendig, fordi der er fare for radioaktiv udstråling. Nu skal man vel passe på ikke at overdimensionere faren for, at sådanne ulykker kan opstå. Sikkerhedsforanstaltningerne ved vore atomkraftværker m. v. er så effektive, at mulighederne for nukleare ulykker er ret begrænsede, ja, man kan vel sige overmåde minimale. Alligevel kan man ikke se bort fra, at en ulykke kan ske, hvorfor det er af betydning i påkommende tilfælde, at de nødvendige hjælpeforanstaltninger kan iværksættes og vel at mærke iværksættes så hurtigt som muligt uden forudgående forhandlinger og i et omfang, der er tilstrækkeligt til om muligt at begrænse ulykkens omfang. Det er også dette, det foreliggende forslag om gensidig bistand de nordiske lande imellem i tilfælde af strålingsulykker tager sigte på. Der er i overenskomsten fastsat betingelser og vilkår, under hvilke Den internationale Atomenergi Organisation eller et af de kontraherende nordiske lande på anmodning gensidig kan og bør yde bistand, hvis ulykkestilfælde med fare for ioniserende stråling skulle indtræffe.

Jeg skal ikke komme nærmere ind på overenskomstens bestemmelser angående fordeling af udgifterne i forbindelse med bistandsydelse, erstatningsansvar i tilfælde af opstået skade på det bistandsydende lands materiale, eller i værste tilfælde om der bliver tale om tab af menneskeliv. Alle disse problemer indeholder overenskomsten klare bestemmelser om, ligesom den også indeholder bestemmelser om eventuel tilbagebetaling fra overenskomsten og i et tillæg peger på myndigheder, der af parterne er bemyndiget til at modtage begæring om tilbud og bistand i tilfælde af, at ønsker herom fremsættes.

Overenskomsten er for Danmarks vedkommende undertegnet under forbehold af ratifikation, og jeg kan på mit partis vegne

[Waldemar Laursen.]

anbefale forslaget til folketingsbeslutning herom.

Helga Pedersen: Den konvention, som nu ønskes ratificeret, er et godt bevis på, at der er vækst og fremgang i det internationale samarbejde til fremme af den fredelige udnyttelse af atomenergien. I betragtning af det samarbejde, der allerede foregår på nordisk plan på dette område, må det vel formodes, at en praktisk ordning, således som den nu er beskrevet i konventionen, nok ville være blevet bragt i stand på nordisk plan også uden initiativ af Den internationale Atomenergi Organisation, men det kan selvfølgelig kun påskønnes, at initiativet er udgået derfra. Selve konventionen er undertegnet på sædvanlig måde under forbehold af ratifikation, det vil altså sige, at der kan kun blive spørgsmål om et ja eller et nej til konventionens tekst, således som den foreligger.

Efter konventionens formål og indhold er det efter min opfattelse ubetænkeligt at sige ja til denne konvention. Det bliver naturligvis nødvendigt at fastsætte visse nærmere regler til forberedelse af eventuel bistand, selv om vi håber, der aldrig skal blive brug for, at sådan bistand ydes, men dette spørgsmål må overlades til regeringen i samarbejde med den internationale organisation og med de andre nordiske lande, som deltager i denne konvention.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale forslaget til folketingsbeslutning.

Knud Thomsen: Også jeg kan på mit partis vegne anbefale dette forslag til folketingsbeslutning til vedtagelse. Vi ved jo på forhånd, at vi faktisk ikke kan lave om; som det ærede medlem frk. Helga Pedersen sagde, er det således, at vi skal sige ja eller nej. Jeg ved ikke, om man rent teknisk kan ratificere med forbehold. Det er gjort i andre lande, jeg tror ikke, det er gjort her.

Jeg har læst forslaget med interesse, fordi jeg har set, at det er det første forslag af den art og det muligvis kan danne skole for andre. Nu er der nogle uklarheder heri, ikke store nok til, at jeg synes, man behøver at behandle dem i et udvalg, men jeg vil gerne fremkomme med nogle enkelte bemærkninger om dem, således at den højtærede under-

visningsminister kan svare på dem her eller eventuelt ved anden behandling.

Jeg vil først lige pege på det forhold, at det faktisk ikke er en nordisk overenskomst, der her foreligger, men en overenskomst mellem de nordiske lande og Den internationale Atomenergi Organisation, og ifølge artikel II, stk. b, kan denne opfordre andre af sine medlemslande, som altså ikke er medlemmer af den nordiske blok, til også at yde bistand, hvad der jo er godt og udmærket; jo flere af den slags traktater der kunne komme, desto bedre. Det vil imidlertid også fremgå, at der kan være tale om muligt misbrug. Derfor siges det i artikel I, at bistanden ikke må udnyttes på en sådan måde, at den fremmer noget militært formål.

Men i en nødsituation vil det altså sige, at vi i vort land på egen begæring, fremsat dels over for de nordiske lande, dels over for atomenergiorganisationen, kan få hjælp fra forskellig side, deriblandt også fra ikke-nordiske lande, og derfor synes jeg, det kunne være rart at se en lille smule på, jeg havde nær sagt, hvordan man nu kan komme af med hjælpen igen, for det kan jo somme tider knibe. Jeg vil dér gerne gøre opmærksom på, at jeg i alt fald finder nogen uklarhed på et par punkter. Det er højst rimeligt, at der i et tillæg til traktaten er angivet de kompetente myndigheder; det er og bliver jo en art postadresse for de steder, hvortil man skal henvende sig fra de forskellige landes side, når man vil begære eller give tilsagn om bidrag til hjælp, og det er uhyre rigtigt og godt. Disse kompetente myndigheder kan ændres uafhængigt af overenskomsten og efter meddelelse fra hvert enkelt land. Ifølge artikel V er disse kompetente myndigheder — det gælder altså også Danmark — bemyndiget til at modtage begæringer og tilbud om bistand. Et er imidlertid at modtage en begæring om noget, så kan man sige ja eller nej; men hvad menes der med, at de kompetente myndigheder er bemyndiget til at modtage tilbud? Vil det sige, at i vort land atomenergi-kommissionen er bemyndiget til at modtage tilbud, eller skal regeringen spørges derom via sundhedsstyrelsen? Der er en lille smule forskel, der er en nuance i det dér. Jeg håber, jeg har udtrykt mig klart nok over for den højtærede undervisningsminister;

[Knud Thomsen.]

mit spørgsmål gælder altså forskellen mellem at modtage en begæring, som forudsætter, at man skal svare — så kan man spørge nogle andre — og så det at være bemyndiget til at modtage tilbud, hvilket er noget andet.

Derefter vil jeg gerne gå over til artikel X om bistandens ophør, og her vil jeg pege på, at der blandt mange sproglige ufuldkommenheder er én, som er en lille smule meningsforstyrrende. Det er jo den engelske tekst, der gælder, og både i stk. 1 og i stk. 3 bruges det engelske ord „request“, der ganske rigtigt kan betyde både en anmodning og en begæring. I stk. 1 oversættes „request“ ved „anmode om“, i stk. 3 siges „efter sådan begæring“. Der må enten stå „begære“ i stk. 1 og „begæring“ i stk. 3 eller også „anmode“ og „anmodning“ i de to stykker, for at de ikke skal komme i sproglig konflikt med hinanden.

Men det er jo kun noget sprogligt. Det reelle i sagen er det, at man begærer — jeg mener, at det er ordet „begære“, der skal bruges — at bistanden skal ophøre. Det står mig uklart, hvem man skal skrive til. Der står, at man skal gøre det skriftligt, hvis man vil begære bistandens ophør. Hvem skal man skrive til? Den bidragydende stat, som altså kan være en ikke-nordisk stat, har jo et modtagerorgan, som ifølge artikel V ikke er den, man skal skrive til, når det drejer sig om at begære bidragets ophør, idet det jo hverken drejer sig om begæring om bidrag eller tilbud om bidrag eller meddelelser i forbindelse hermed. Det må formodes at være til de forskellige regeringer, der skal rettes en sådan begæring, men jeg finder, at det burde tydeliggøres eller i alt fald opklares ved behandlingen her i det høje ting.

Endelig vil jeg med hensyn til selve indholdet sige, at jeg synes nok, det lyder lidt vagt, at den stat, der har begæret hjælp, på et hvilket som helst tidspunkt skriftligt kan „anmode om“, som der nu står i den danske tekst i artikel X, at bistanden bringes til ophør, hvorefter der i stk. 3 foreskrives den procedure, som skal følges, nemlig at den begærende og den bistående part skal rådføre sig med hinanden med henblik på at standse enhver virksomhed. Vi er ude på et nyt område her, som vi ikke har spor erfaring for. En strålingsulykke

kan blive vurderet på én måde i dette land og på en helt anden og alvorligere måde af vore naboer, som kan være meget lidt villige til at lytte til vor begæring eller vor anmodning om, at nu skal bistanden holde op. Jeg mener, at det burde være noget kraftigere betonet i artikel X, at på begæring af „den begærende stat“, som der står, skal ethvert bidrag og enhver bidragsydelse uopholdeligt søges bragt til ophør, således at der ikke var spor af tvivl om, at det ikke skal diskuteres. Jeg er imidlertid klar over, som jeg allerede har sagt, at det her drejer sig om et ja eller et nej, og vi er da fra vort partis side fuldstændig indstillet på at tiltræde og stemme for dette forslag til folketingsbeslutning. Men jeg ville altså sætte pris på, om et par af disse punkter ved lejlighed kunne blive besvaret.

Kirkegaard: På det radikale venstres vegne vil jeg anbefale, at folketinget tilslutter sig forslaget til folketingsbeslutning.

Morten Lange: Forfatterne til denne traktat har været så elskværdige at gøre sagen nogenlunde let for mig ved at indføre et stk. 4 i artikel I om, at bistanden ikke må udnyttes på en sådan måde, at den fremmer noget militært formål, og så skal der ikke være nogen vanskeligheder for mig eller for mit parti ved at støtte en sådan efter min opfattelse særdeles ønskelig traktat om gensidig bistand i tilfælde af nukleare ulykker. Man kunne naturligvis medgive den det fromme håb på vejen, at den aldrig nogen sinde må blive brugt; men på den anden side er det jo af uhyre vigtighed, at dette katastrofeområde med så store muligheder for en totalkatastrofe bliver fulgt med den største agtpågivenhed.

Jeg skal ikke lægge skjul på, at vi med interesse venter at se, hvilke resultater atomenergikommissionen kommer til, hvad angår atomdrevne handelsskibe, som vi har forstået vi snart får noget at høre om, noget, som også vil belyse hele vor stillingtagen til problemet omkring atomare eller nukleare katastrofer.

Jeg skal ikke give mig ind i nogen længere debat om formuleringen af traktaten. Det forekommer mig, at det er en forholdsvis rammepregat aftale, der her foreligger.

Det forekommer mig dog — og det har

[Morten Lange.]

vi af og til diskuteret her i tinget — at oversættelsen fra det engelske, som man har ment var nødvendigt som hovedsprog, ikke altid har den præcision, man kunne ønske sig. Det fremgår af tillægget, at det skal fastslås, hvem der skal modtage begæringer om og tilbud om bistand, og det har man på dansk været så elskværdig at kæde sammen i en sætning med det samme „modtage“. Jeg har fornemmelsen af, ligesom det ærede medlem hr. Knud Thomsen, at dette ord „modtage“ her bruges i sådan lidt forskellig betydning; det har man også opdaget på engelsk, hvor der står „to receive requests for and to accept offers“, og det er jo klart udtryk for, at det er to forskellige ting, det drejer sig om.

Det kunne måske være rart, hvis den højtærede minister ville overveje, om den danske oversættelse af den engelske tekst, som jeg går ud fra er officiel, kunne gøres en lille bitte smule kønnere på dette punkt. I hvert fald sætter jeg pris på, at man ikke bruger det samme „modtage“ i begge forbindelser, når det i grundteksten er to forskellige ord, der er anvendt. Noget sådant er ikke så forfærdelig kønt.

Men bortset fra den slags sirater, som vi altid kan få tiden til at gå med, skal jeg give udtryk for tilslutning til, at denne traktat må blive vedtaget her i tinget og snarligst ratificeret.

Rimstad: Vi kan i vort parti tilslutte os dette forslag til folketingsbeslutning og er enige i den af regeringen allerede truffene beslutning om at udpege atomenergikommissionen til den kompetente myndighed, der har fuldmagt til at begære eller tilbyde hjælp.

Undervisningsministeren (Helweg Petersen): Jeg vil gerne takke de ærede ordførere for den tilslutning, de har givet til forslagens gennemførelse.

Der var enkeltheder i det ærede medlem hr. Knud Thomsens tale, som jeg gerne vil have lejlighed til at se i fortrykket, således at jeg ved anden behandling kan tage spørgsmålet op.

Hvad angår oversættelsesproblemet, er der jo intet i vejen for, at vi kan gennemgå den danske tekst med henblik på at bringe den i

tæt overensstemmelse med den engelske formulering.

Hermed sluttede forhandlingen.

Sagens overgang til anden (sidste) behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 27. februar, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om den faste voldgiftsret.

2) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om statsgaranti for obligationslån optaget af Færøernes Realkreditinstitut.

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om leje.

4) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om en undersøgelse af politiets efterretnings-tjenestes virksomhed [af Skræppenborg-Nielsen m. fl.].

Mødet hævet kl. 14³⁵.

62. møde.

Torsdag den 27. februar kl. 13.

Formanden: I skrivelse af gårs dato meddeler ministeren for offentlige arbejder, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om foretagelse af visse ekspropriationer m. v.

Udvalget angående forslag til lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer er omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om ændring af lov om retsforholdet mellem arbejdsgivere og funktionærer [af Henry Christensen m. fl.] og forslag til lov om ændringer i lov om retsforholdet mellem arbejdsgivere og funktionærer [af arbejdsministeren] har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Ministeren for offentlige arbejder (Lindberg): Herved tillader jeg mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om foretagelse af visse ekspropriationer m. v.*

Lovforslagets bestemmelser svarer ganske til de bestemmelser, der indeholdes i lov nr. 78 af 13. marts 1963 for finansåret 1963-64. Jeg skal derfor ikke gå nærmere ind på disse regler.

Derimod vil jeg gerne gøre et par bemærkninger i tilslutning til min fremsættelse for nylig for det høje ting af forslag til lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom. Dette lovforslag er som bekendt fremsat på grundlag af en kommissionsbetænkning, og jeg nævnte i min fremsættelsestale, at jeg er ganske enig i kommissionens forslag om, at der — nærmest af ordensmæssige grunde — sker en samling af visse ekspropriationsbestemmelser under ministeriet for offentlige arbejder, og at den årligt tilbagevendende lov under ministeriet for offentlige arbejder om foretagelse

af visse ekspropriationer — det lovforslag, jeg i dag fremsætter — afløses af lovbestemmelser, der ikke er tidsbegrænsede.

Kommissionens udkast til en permanent lov til afløsning af den årlige ekspropriationslov forudsætter imidlertid eksistensen af den foreslåede lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom. Ved første behandling her i tinget af dette lovforslag mødte det, mener jeg, velvilje fra alle sider, men man ønskede en række problemer nærmere drøftet og undersøgt i det nu nedsatte udvalg. Da det derfor er uvist, om dette lovforslag vil være vedtaget inden den 1. april 1964, hvor den løbende årlige ekspropriationslov udløber, har jeg ment det rettest under disse omstændigheder at fremsætte forslag til en lov om foretagelse af visse ekspropriationer, hvis gyldighed begrænses til det kommende finansår, således som det hidtil har været praksis.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale det foreliggende lovforslag til det høje tings velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring af lov om den faste voldgiftsret.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 85) findes i tidenden sp. 3182).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 95 stemmer; 8 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om statsgaranti for obligationslån optaget af Færøernes Realkreditinstitut.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 86) findes i tidenden sp. 3183).